

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, [http:// www.kp.org.pl](http://www.kp.org.pl)

Świebodzin, 20 kwietnia 2012 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie

W związku z projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolna Odra, składamy następujące uwagi i wnioski:

1. W projekcie Planu Zadań Ochronnych pominięto 7 gatunków zwierząt, wymienianych podczas spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy, będących przedmiotem ochrony obszaru: Mopek *Barbastella barbastellus*, Żółw błotny *Emys orbicularis*, Różanka *Rhodeus sericeus amrus*, Skójka gruboskorupowa *Unio crassus*, Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*, Czewrończyk nieparek *Lycaena dispar*. Wszystkie ww. gatunki posiadają udokumentowane w obszarze stanowiska i mimo niskiej liczebności i/lub słabego rozpoznania nie mogą zostać pominięte na liście przedmiotów ochrony obszaru.
2. Ranga jednego z przedmiotów ochrony – wilka *Canis lupus* została zaniżona. Powinna być istotna, ponieważ populacją referencyjną wg której określa się znaczenie danej populacji jest populacja ze wschodnich Niemiec i zachodniej Polski, która jest nieliczna pofragmentowana i mało stabilna. Dlatego 6 osobników wilka występujących w Lasach Mieszkowickich ma kluczowe znaczenie dla zachowania odpowiedniego stanu ochrony tego gatunku w całym regionie.

Ocena rangi przedmiotu wymaga indywidualnej analizy dla każdego gatunku, uwzględniającej nie tylko jego liczebność w obszarze odniesioną do liczebności populacji krajowej, ale również osiągnięte w obszarze zagęszczenia, przydatność dla gatunku dominujących w obszarze siedlisk, znaczenie obszaru dla zachowania zasięgu geograficznego gatunku, obecność w regionie innych obszarów dogodnych dla gatunku itp. Niedopuszczalne jest mechaniczne orzekanie o „nieznaczącym” występowaniu gatunku tylko na tej podstawie, że jego populacja w obszarze Natura 2000 jest mniejsza od 0,5% populacji krajowej. Zwracamy tu szczególnie uwagę, że w tej sprawie nie można w szczególności opierać się na opracowanej przez GDOŚ „instrukcji wypełniania SDF” wersji 2010.1., w której zapisano sugestię, iż w SDF obszaru Natura 2000 „liczebność mniejszą niż 0,5%, np. 0,49% należy zaokrąglić do zera i kodować jako D”. Jest to bowiem niezgodne z zasadami sporządzania Standardowego formularza Danych dla obszaru Natura 2000 ustanowionymi decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej – w tym zarówno ze ‘starą’ decyzją KE 97/266/EC, jak i z ‘nową’ decyzją KE z 2011 r. Instrukcja GDOŚ wydaje się być wydana z przekroczeniem kompetencji GDOŚ, ponieważ określanie formatu i sposobu wypełniania SDF obszaru Natura 2000 zastrzeżone jest dla Komisji Europejskiej. Uprzejmie zwracamy uwagę, że sporządzenie PZO niezgodnie z europejskimi zasadami dotyczącymi obszarów Natura 2000 może skutkować niekwalifikowalnością środków na to zadanie pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

3. Jako ogólne działanie ochronne należy wpisać: „ Stworzenie i realizacja programów zwalczania inwazyjnych gatunków obcych (dot. takich gatunków jak: klon jesionolistny, robinia akacjowa, mahonia pospolita, nawłóć późna i kanadyjska, niecierpek gruczołowy, barszcz Sosnowskiego).” Zwalczanie takich gatunków inwazyjnych jak klon jesionolistny, robinia akacjowa, nawłóć kanadyjska czy barszcz Sosnowskiego wg nas jest kluczowe dla zachowania większości siedlisk, będącymi przedmiotami ochrony obszaru Dolna Odra, a w szczególności takich siedlisk jak 6210, 6120, 6430, 91E0, 91F0 i inne. Problem gatunków inwazyjnych poruszany był wielokrotnie przez wielu uczestników spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy i powinien być adekwatnie odzwierciedlony w zapisach PZO.
4. W przypadku Jelonka rogacza, Pachnicy dębowej oraz Kozioroga dobosza „spadek liczby starych drzew” należy uznać jako zagrożenie ISTNIEJĄCE a nie POTENCJALNE tak jak jest to zapisane obecnie w projekcie PZO. Obecnie prowadzone jest dokumentacja (Muzeum i Instytut zoologii PAN) tempa i skali zaniku drzew wykorzystywanych przez ww. bezkręgowce. Wstępne wyniki wskazują na drastyczny spadek tego typu siedlisk.
5. W przypadku siedlisk kwaśne buczyny 9110, żyzne buczyny 9130, grąd subatlantycki 9160, grąd środkowoeuropejski 9170, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe 91E0 oraz łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe 91F0 jako cel działań ochronnych należy dodać po „Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy [...]” dopisek „oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew”. Ponadto w przypadku siedliska 91E0, w celach działań ochronnych, jako element właściwego stanu ochrony należy dodać: „udział jesionu wyniosłego w łągach olszowo-jesionowych” oraz „właściwy reżim wodny (utrzymanie zalewów)”. Zarówno obecność jesionu jak i właściwy reżim wodny, w tym regularne zalewy to nieodłączne elementy siedliska 91E0, o czym wspomina m.in. przewodnik metodyczny IOP PAN dla łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych.
6. W przypadku siedliska ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe 6120 oraz murawy kserotermiczne 6210 jako działanie ochronne należy dodać „Doświetlanie luk z roślinnością murawową w lasach”. W przypadku siedliska 6120 dotyczy to działek ewidencyjnych: 333/3 Stary Kostrzynek; 244/1 i 475/6, 774, 229/, 72/4, 220, Stara Rudnica; 146/2, 123, 124/1 Siekierki; 57, 59/3, 60 Nawodna. W przypadku siedliska 6210 dotyczy to działek: 179/25 St. Łysogórki; 72/1, 42/1 i 41/1 Siekierki; 776/4, 774, 229/1, 220, St. Rudnica; 475/6, 244/1, 359 St. Kostrzynek; 41/2, 61 Raduń. Działanie to jest już poniekąd realizowane przez Klub Przyrodników we współpracy z Lasami Państwowymi. Jego włączenie jest kluczowe dla zachowania niewielkich refugium ww. siedlisk, które nierzadko stanowią o ciągłości przepływu genów między populacjami gatunków związanych z siedliskami 6210 i 6120. Jest to tym bardziej uzasadnione, że wiele muraw kserotermicznych i napiaskowych zostało zalesionych w latach 70. i 80. i w związku z tym powierzchnia tych siedlisk w dużej mierze pokrywa się z obecnymi drzewostanami nie przedstawiającymi większej wartości przyrodniczej.
7. W przypadku siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0, 91F0, 91I0 jako działanie ochronne należy dodać: „Utrzymanie stałej powierzchni starych drzewostanów (powyżej 100 lat) na poziomie min. 10% powierzchni siedliska w obszarze.” Jest to konieczne dla zachowania pełnego wachlarza gatunków charakterystycznych dla tych siedlisk, w tym przede wszystkim gatunków związanych z martwym drewnem i charakterystycznych dla późno-wiekowych stadiów sukcesji (pachnica dębowa, kozioróg dębosz, jelonek rogacz, mopek, nocek łydko włosy, nocek duży, dzięciół czarny, dzięciół średni, bocian czarny, kania ruda, bielik, puchacz, włochatka i wiele innych).
8. W przypadku siedlisk 9160, 9170, 9190, 91E0, 91F0 należy dodać działanie ochronne: „W oparciu o sieć powierzchni lasów objętych szczególną ochroną, użytków ekologicznych na

zadrzewieniach, rezerwatów, wydziałów stanowiących strefę ochrony ścisłej stref ochronnych zwierząt wytypowanie płatów, które pełnić będą funkcje powierzchni referencyjnych dla siedliska i jego odmian lokalnych. W przypadku braku objęcia odpowiedniego płatu siedliska powierzchniami chronionymi utworzenie powierzchni referencyjnych na najlepiej zachowanych i reprezentatywnych płatach, o powierzchni równej co najmniej jednemu procentowi powierzchni danego siedliska w ostoi.”

9. W przypadku siedlisk 9160 i 9170 należy dodać działanie ochronne : „Systematyczne zmniejszanie udziału sosny zwyczajnej i innych gatunków iglastych (świerk, modrzew, dąglezja) w drzewostanach (przebudowa drzewostanów w kierunku liściastych). Docelowo udział charakterystycznych dla grądu gatunków liściastych (dąb, lipa, grab, w domieszce klony i buk, czereśnia ptasia, w wilgotniejszych miejscach wiązy) powinien stanowić min. 90% drzewostanów danego siedliska.” Pinetyzacja jest znanym i poruszonym na spotkaniach Zespołu Lokalnej Współpracy problemem żyznych lasów liściastych, w tym głównie grądów i kwaśnych dąbrów. Stopniowa przebudowa drzewostanów iglastych w kierunku liściastych powinna być stałym elementem gospodarki leśnej w obszarze.
10. W przypadku jelonka rogacza, pachnicy dębowej i kozioroga dębosza należy dodać działanie ochronne: „Wskazanie osobników drzew zastępczych i objęcie ich ochroną.” Oraz „Aktywne kształtowanie mikrosiedlisk w obrębie drzew zastępczych (celowe uszkodzenie).” Objęcie ochroną istniejących stanowisk oraz wykonanie inwentaryzacji potencjalnych stanowisk gatunków, w obecnej sytuacji drastycznego spadku zasiedlanych przez ww. bezkręgowce starych drzew, nie może być wystarczającym działaniem ochronnym służącym zachowania tych gatunków w obszarze. Tak jak było to wspomniane na spotkaniach Zespołu Lokalnej Współpracy – konieczne jest zapewnienie kontynuacji siedlisk w dłuższej perspektywie czasowej.
11. Należy zmienić proponowany na stronie 260 zapis „dla siedlisk leśnych poza LP przyjąć zasady gospodarowania na tych siedliskach wypracowane w Porozumieniu nr1 /2009 z dnia 23 listopada 2009 r. zawartego pomiędzy Dyrektorem RDLP w Szczecinie, a Dyrektorem RDOS Szczecin.” Niezgodne z techniką legislacyjną jest odwoływanie się w akcie prawnym do zapisów „porozumienia” między dwoma stronami, tym bardziej że porozumienie to nie zostało promulgowane. Zapisy porozumienia należy przenieść do treści PZO i do zarządzenia RDOS). Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku tabeli na stronie 303 przedstawiającej wskazania do dokumentów planistycznych (wiersz 2, kolumna 2).
12. Wskazania do dokumentów planistycznych powinny być spójne wraz z pozostałymi częściami PZO. Wskazanie do zmian w Planach urządzania lasu wraz z Programem Ochrony Przyrody dla Nadleśnictw: Gryfino, Chojna, Mieszkowice, Dębno dotyczące ustanowienia zakazu wprowadzania gatunków obcych siedliskowo i geograficznie powinno dotyczyć również siedlisk: 9160, 9170, 9190, 91E0, 91F0, 91I0. Wskazanie dotyczące ww. dokumentów dotyczące wprowadzenia dla całego obszaru w granicach ostoi Natura 2000 zakazu introdukcji gatunków inwazyjnych powinno dotyczyć również siedlisk: 91E0, 91F0 i 91I0. Brak jest przesłanek naukowych wskazujących na mniejszą rolę tego zagrożenia w innych siedliskach leśnych niż wymienione. Ponadto wskazanie do zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Boleszkowice (2005), Cedynia (2010), Mieszkowice (2006), Chojna (2001), Widuchowa(1998), Gryfino (2008), Kołbaskowo(2006) dotyczące nie zalesiania płatów siedlisk powinno dotyczyć również: łąk trzęślicowych (6410), łąk świeżych (6510), łąk selernicowych (6440).
13. W punkcie 10. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic proponujemy dodanie czwartej zmiany przebiegu granic:

Objęcie granicami ostoi fragmentu zbocza doliny Odry zajętego przez cenne płaty muraw kserotermicznych w pobliżu miejscowości Stara Rudnica (działka ewidencyjna nr. 220).

Proponowany do przyłączenia płat przylega do obecnych granic ostoi, a jego pominięcie wynika prawdopodobnie z błędu podczas tyczenia granic obszaru (w granicach ostoi znajduje się jedynie niewielki fragment zbocza).

Proponowana zmiana granicy w okolicy miejscowości Rudnica (żółta linia: fragment proponowany do przyłączenia. Kolor czerwony: obecny zasięg obszaru Dolna Odra)

14. Wznawiamy propozycję z pisma Klubu Przyrodników z dnia 29.09.2011 r. o uwzględnienie w zapisach PZO konieczności wykonania Planów Ochrony dla terenów o wybitnych walorach przyrodniczych na terenie ostoi. Obiekty te od dawna znane są jako tzw. „Hotspot-y” i dla właściwej ochrony przedmiotów ochrony wymagają stworzenia szczegółowego planu. Są to następujące powierzchnie:

- Łąki Wielopole;
- Łąki w Kłosowie;
- Gozdowice-Czelin;
- Krawędź Doliny Odry Stary Kostrzynek-Siekierki;
- Raduń-Zatoń;
- Nawodna;
- Kamieniec;
- Moczyły;

Przebieg ich granic wskazano w załącznikach graficznych przesłanych przez Klub Przyrodników drogą elektroniczną na adres wykonawcy PZO.

z poważaniem,

do wiadomości

- Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Gorzowie Wlkp.